

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
 Факультет фармацевтичних технологій та менеджменту
 Кафедра управління та забезпечення якості у фармації

ІНВЕСТИВАННЯ

(назва освітньої компоненти)

РОБОЧА ПРОГРАМА освітньої компоненти

підготовки перший (бакалаврський) рівень
 (назва рівня вищої освіти)

галузі знань 07 Управління та адміністрування
 (шифр і назва галузі знань)

спеціальності 075 Маркетинг
 (код і найменування спеціальності)

освітньої програми Маркетинг
 (найменування освітньої програми)

спеціалізації (й) _____
 (найменування освітньої програми)

2023 рік
 рік створення

Робоча програма освітньої компоненти Інвестування спеціальності 075 Маркетинг
освітньої програми Маркетинг (3.10д) для здобувачів вищої освіти 3 курсу.

Розробники:

ПОСИЛКІНА Ольга, професор закладу вищої освіти кафедри управління та
забезпечення якості у фармацевції, докт. фарм. наук, професор

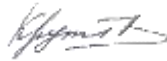
БАЄВА Ольга, доцент закладу вищої освіти кафедри управління та забезпечення
якості у фармацевції, канд. екон. наук, доцент

(вказати ПРІЗВИЩЕ, ім'я авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри управління та забезпечення якості у
фармації

Протокол від «01» вересня 2023 року № 1

Зав. кафедри

управління та забезпечення якості у фармацевції проф. Тетяна КРУТСЬКИХ
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Робоча програма схвалена на засіданні профільної методичної комісії з економіко-управлінських
та соціально-гуманітарних освітніх компонентів

Протокол від «05» вересня 2023 року № 1

Голова профільної методичної комісії
з економіко-управлінських та

соціально-гуманітарних освітніх компонентів проф. Алла НЕМЧЕНКО
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис освітньої компоненти

Мова навчання: українська.

Статус освітньої компоненти: вибіркова

Передумови вивчення освітньої компоненти: Освітня компонента є вибірковою в програмі підготовки здобувачів спеціальності «075 Маркетинг» за освітньою програмою «Маркетинг». Вивчення освітньої компоненти «Інвестування» допомагає усвідомити закономірності і механізм інвестиційних відносин держави, підприємств та юридичних осіб; набути вмінь використовувати ці закономірності в практиці інвестування, визначати заходи з використання інвестицій як одного з дійових важелів економічної політики держави.

Предметом вивчення освітньої компоненти «Інвестування» є теоретичні і практичні аспекти економічних відносин, що виникають під час інвестиційної діяльності держави, суб'єктів підприємницької діяльності та населення.

Інформаційний обсяг освітньої компоненти. На вивчення освітньої компоненти відводиться 120 годин 4 кредити ЄКТС.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання освітньої компоненти «Інвестування» є вивчення теоретичних засад інвестиційної діяльності; надання практичних навичок правильно застосовувати методичний інвестиційний інструментарій; формування теоретичної та методологічної бази, необхідної для подальшого оволодіння практикою фінансового, реального, інноваційного та іноземного інвестування.

Основними завданнями освітньої компоненти «Інвестування» є

- засвоєння системи теоретичних знань і практичних навичок в галузі економічної оцінки інвестицій;
- визначення показників оцінки доцільності реалізації інвестиційних проектів;
- вивчення теоретично-методологічних засад аналізу інвестиційних проектів, техніку їх оцінки й критерії вибору інвестиційної стратегії;
- вивчення особливостей фінансового забезпечення інвестування, диверсифікації його джерел й оптимізації управління цим процесом;
- засвоєння організації управління портфелем інвестиційних проектів;
- засвоєння формування ефективної політики залучення інвестицій шляхом кредитування;
- ознайомлення з оцінкою інвестиційної привабливості підприємства, галузі, регіону.

3. Компетентності та заплановані результати навчання

Освітня компонента «Інвестування» забезпечує набуття здобувачами вищої освіти **компетентностей:**

Інтегральні компетентності:

Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері маркетингової діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування відповідних теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов; здатність застосовувати набуті професійні знання і практичні навички для вирішення типових задач діяльності фахівця з маркетингу в сфері фармацевтичного бізнесу з урахуванням специфічних галузевих особливостей фармацевтичного ринку.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 5. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 8. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 5. Здатність коректно застосовувати методи, прийоми та інструменти маркетингу.

СК7. Здатність визначати вплив функціональних областей маркетингу на результати господарської діяльності ринкових суб'єктів.

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання (ПРН), формуванню яких сприяє освітня компонента:

ПРН1. Демонструвати знання і розуміння теоретичних основ та принципів провадження маркетингової діяльності.

ПРН2. Аналізувати і прогнозувати ринкові явища та процеси на основі застосування фундаментальних принципів, теоретичних знань і прикладних навичок здійснення маркетингової діяльності.

ПРН3. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань у сфері маркетингу.

ПРН12. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

ПРН13. Відповідати за результати своєї діяльності, виявляти навички підприємницької та управлінської ініціативи.

ПРН14. Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані маркетингові рішення.

ПРН16. Відповідати вимогам, які висуваються до сучасного маркетолога, підвищувати рівень особистої професійної підготовки.

У результаті вивчення освітньої компоненти здобувач освіти повинен

знати:

- теоретичні та методологічні основи організації інвестиційної діяльності;
- зміст портфельного і реального інвестування та особливостей його організації;
- методи розрахунку ефективності капітальних вкладень;
- основи формування та оптимізації структури джерел фінансування інвестиційної діяльності;
- класифікацію та методичні підходи до аналізу інвестиційних проектів;
- критерії та методи економічної оцінки ефективності інвестицій в умовах визначеності та невизначеності;
- механізм розподілу інвестиційних ресурсів;
- область застосування методів оцінки інвестицій.

вміти:

- оцінювати вплив чинників зовнішнього середовища на інвестиційну діяльність підприємства;
- розробляти стратегію і тактику інвестиційної діяльності підприємства;
- складати довгострокові та короткострокові плани інвестиційної діяльності підприємства;
- аналізувати окремі фінансові інструменти, обирати метод визначення та розраховувати показники ефективності інвестицій.
- здійснювати професійну діяльність, спираючись на нормативні та правові акти, які її регламентують;
- оцінювати ефективність альтернативних інвестиційних проектів;
- формувати й оцінювати портфель реальних інвестицій компанії;
- формувати й оцінювати портфель фінансових інвестицій компанії;
- оптимізувати структуру портфеля фінансових інвестицій компанії;
- оцінювати економічну ефективність інвестиційних рішень в умовах невизначеності та підвищених ризиків.

володіти:

- методами аналітичними, статистичними, розрахунковими, економіко-математичними; технологіями збору необхідної економічної інформації, статистичної обробки даних, робота з базами даних.

4. Структура освітньої компоненти

Назви змістових	Обсяг у годинах
-----------------	-----------------

модулів і тем	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	сем.	пз	лаб.	с. р.		л	сем.	пз	лаб.	с. р.
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	<i>13</i>
Змістовий модуль 1. Теоретичні та методичні засади інвестування												
Тема 1. Теоретичні засади інвестування	12.5	2	2	1		7.5						
Тема 2. Методичний інструментарій інвестиційного менеджменту	12.5	2	2	1		7.5						
Тема 3. Інвестиційний ринок, його оцінка та прогнозування розвитку	14	2	2	2		8						
Тема 4. Формування інвестиційної стратегії підприємства	13.5	2	2	2		7.5						
Тема 5. Джерела фінансування інвестиційної діяльності	11.5	2		2		7.5						
Тема 6. Інвестиційний проект	13.5	2	2	2		7.5						
Тема 7. Методи оцінки ефективності інвестиційних проектів	13.5	2	2	2		7.5						
Тема 8. Управління фінансовими інвестиціями	11.5	2		2		7.5						
Тема 9. Державне регулювання інвестиційної діяльності	13.5	2	2	2		7.5						
Контроль змістового модуля 1	2			2								
Разом за змістовим модулем 1	118	18	14	18		68						
Семестровий залік	2			2								
Семестровий екзамен												
Усього годин	120	18	14	20		68						

5. Зміст програми освітньої компоненти

Змістовий модуль 1. Теоретичні та методичні засади інвестування

Тема 1. Теоретичні засади інвестування.

Економічна сутність інвестицій. Класифікація інвестицій. Інвестиційний менеджмент як система управління інвестиціями на рівні підприємства. Особливості інвестиційних процесів в Україні і фармацевтичній галузі.

Тема 2. Методичний інструментарій інвестиційного менеджменту.

Територія часової вартості грошей. Врахування інфляції в процесі інвестиційної діяльності. Оцінка інвестиційних ризиків. Оцінка ліквідності інвестицій.

Тема 3. Інвестиційний ринок, його оцінка та прогнозування розвитку.

Інвестиційний ринок та його основні складові. Оцінка інвестиційної привабливості галузей економіки. Оцінка інвестиційної привабливості регіонів. Оцінка інвестиційної привабливості фармацевтичних підприємств. Управління інвестиційними програми розвитку підприємства.

Тема 4. Формування інвестиційної стратегії підприємства.

Види інвестиційних рішень. Сутність системного підходу в управлінні інвестиціями. Сутність інвестиційної стратегії, основні етапи її формування. Аналіз факторів, які впливають на формування інвестиційної стратегії. Алгоритм формування інвестиційної стратегії фармацевтичного підприємства і критерії оцінки розробленої інвестиційної стратегії.

Тема 5. Джерела фінансування інвестиційної діяльності.

Характеристика інвестиційних ресурсів. Принципи формування інвестиційних ресурсів. Позичкові джерела фінансування інвестицій. Фінансовий лізинг як джерела фінансування інвестицій. Ціна капіталу. Оптимізація структури капіталу.

Тема 6. Інвестиційний проект.

Суть и класифікація інвестиційних проектів. Інвестиційний цикл. Розробка бізнес-плану інвестиційного проекту. Проектний аналіз.

Тема 7. Методи оцінки ефективності інвестиційних проектів.

Комплекс методів оцінки ефективності інвестиційних проектів. Чисті грошові надходження та чиста поточна вартість інвестицій. Термін окупності інвестицій. Показники простої рентабельності інвестицій та внутрішня норма доходності дисконтованих інвестицій. Індекс прибутковості інвестицій. Максимальний грошовий видаток. Метод кінцевої вартості майна. Модифікована чиста поточна вартість.

Тема 8. Управління фінансовими інвестиціями.

Сутність і структура фондового ринку. Класифікація і характеристика основних видів цінних паперів. Управління портфелем цінних паперів.

Тема 9. Державне регулювання інвестиційної діяльності.

Сутність та задачі державної та інвестиційної політики. Форми і важелі державного регулювання інвестиційної діяльності. Сутність та напрямки іноземних інвестицій.

Семестровий залік.

6. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Теоретичні засади інвестування	2	
2	Тема 2. Методичний інструментарій інвестиційного менеджменту	2	
3	Тема 3. Інвестиційний ринок, його оцінка та прогнозування розвитку	2	
4	Тема 4. Формування інвестиційної стратегії підприємства	2	
5	Тема 5. Джерела фінансування інвестиційної діяльності	2	
6	Тема 6. Інвестиційний проект	2	
7	Тема 7. Методи оцінки ефективності інвестиційних проектів	2	
8	Тема 8. Управління фінансовими інвестиціями	2	
9	Тема 9. Державне регулювання інвестиційної діяльності	2	
Усього годин		18	

7. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Теоретичні засади інвестування	2	
2	Тема 2. Методичний інструментарій інвестиційного менеджменту	2	
3	Тема 3. Інвестиційний ринок, його оцінка та прогнозування розвитку	2	

4	Тема 4. Формування інвестиційної стратегії підприємства	2	
5	Тема 5. Джерела фінансування інвестиційної діяльності		
6	Тема 6. Інвестиційний проект	2	
7	Тема 7. Методи оцінки ефективності інвестиційних проектів	2	
8	Тема 8. Управління фінансовими інвестиціями		
9	Тема 9. Державне регулювання інвестиційної діяльності	2	
Усього годин		14	

8. Темати практичних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Теоретичні засади інвестування	1	
2	Тема 2. Методичний інструментарій інвестиційного менеджменту	1	
3	Тема 3. Інвестиційний ринок, його оцінка та прогнозування розвитку	2	
4	Тема 4. Формування інвестиційної стратегії підприємства	2	
5	Тема 5. Джерела фінансування інвестиційної діяльності	2	
6	Тема 6. Інвестиційний проект	2	
7	Тема 7. Методи оцінки ефективності інвестиційних проектів	2	
8	Тема 8. Управління фінансовими інвестиціями	2	
9	Тема 9. Державне регулювання інвестиційної діяльності	2	
	Контроль змістового модулю 1	2	
	Семестровий залік	2	
Усього годин		20	

9. Темати лабораторних занять

Не передбачено робочим навчальним планом

10. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Теоретичні засади інвестування	7.5	
2	Тема 2. Методичний інструментарій інвестиційного менеджменту	7.5	
3	Тема 3. Інвестиційний ринок, його оцінка та прогнозування розвитку	8	
4	Тема 4. Формування інвестиційної стратегії підприємства	7.5	
5	Тема 5. Джерела фінансування інвестиційної діяльності	7.5	
6	Тема 6. Інвестиційний проект	7.5	
7	Тема 7. Методи оцінки ефективності інвестиційних проектів	7.5	
8	Тема 8. Управління фінансовими інвестиціями	7.5	
9	Тема 9. Державне регулювання інвестиційної діяльності	7.5	
Усього годин		68	

Завдання для самостійної роботи

У межах виконання самостійної роботи з освітньої компоненти «Інвестування» здобувачі вищої освіти здійснюють самопідготовку до поточного та семестрового контролю засвоєння модулю.

11. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Оцінка з освітньої компоненти визначається з урахуванням результатів поточної навчальної діяльності здобувача вищої освіти та оцінок засвоєння ним окремих модулів.

Успішність кожного здобувача вищої освіти оцінюється за 100-бальною шкалою.

За поточну навчальну діяльність в межах модуля здобувач вищої освіти може отримати 60 балів.

Оцінювання поточної навчальної діяльності (проводиться під час кожного заняття) – контроль теоретичних знань, практичних умінь та навичок. При засвоєнні кожної теми змістового модуля за поточну навчальну діяльність здобувачам виставляються бали за всі види діяльності, які в кінці вивчення змістового модуля сумуються.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти оцінюється під час поточного контролю та під час контролю засвоєння змістового модуля.

Застосовується така система бальних оцінок для практичних занять: за кожну тему змістового модулю здобувач може набрати **min - 5 балів, max - 9 балів** за одну академічну годину навчання (див. таблицю 1):

Таблиця 1

Вид завдання, що оцінюється	Система оцінювання знань, бали	Критерії оцінки
Оцінювання знань практичних занять (письмова або усна відповідь)	9	виставляється здобувачу вищої освіти, який при усній або письмовій відповіді на запитання виявив всебічні, систематизовані, глибокі знання програмного матеріалу, вміє грамотно інтерпретувати одержані результати; продемонстрував знання основної і додаткової літератури, передбачені на рівні творчого використання
	7	виставляється здобувачу вищої освіти, якщо при усній або письмовій відповіді на запитання здобувач вищої освіти виявив повне знання програмного матеріалу, передбачене на рівні аналогічного відтворення, але припустив окремі несуттєві помилки
	5	виставляється, якщо при усній або письмовій відповіді на запитання здобувач вищої освіти виявив недостатні знання основного програмного матеріалу, в обсязі, що необхідний для подальшого навчання і роботи, передбачених програмою на рівні репродуктивного відтворення

Для допущення до семестрового заліку здобувач вищої освіти повинен здати всі теми з освітньої компоненти та скласти контроль засвоєння ЗМ на прохідний бал.

Контроль засвоєння ЗМ проводиться у формі заліку за затвердженими білетами. Модуль вважається зарахованим, якщо здобувач вищої освіти набрав не менше мінімального балу.

Семестровий контроль проводиться у формі семестрового заліку, та/або семестрового екзамену з освітньої компоненти в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою, і в терміни, встановлені навчальним планом.

Застосовується така система бальних оцінок для **контролю засвоєння ЗМ** здобувач може набрати **min – 15 балів, max — 19 балів**.

Засоби діагностики рівня підготовки здобувачів вищої освіти:

- тестування (15 тестів за варіантами),
- виконання 1 практичного завдання.

Структура білета:

- 15 тестів, одна вірна відповідь на запитання складає 1 бал; 15 x 1 бал = 15 балів.
- 1 практичне завдання - здобувачу вищої освіти виставляються від 0 до 4 балів (див. таблицю 2).

При розробці критеріїв оцінки за основу беруться повнота і правильність виконання завдання. Крім цього враховується здатність здобувача вищої освіти диференціювати, інтегрувати та уніфікувати знання.

Таблиця 2

Шкала оцінювання практичної частини

Рейтингова оцінка, бали	Критерії оцінки
4	Практичне (розрахункове, графічне) завдання виконано здобувачем вищої освіти самостійно без помилок, він вміє грамотно обґрунтовувати представлені результати, вміло оперує термінологією на основі глибоких знань програмного матеріалу
3	Практичне (розрахункове, графічне) завдання виконано здобувачем вищої освіти без помилок, обґрунтовуванні отримані результати, здобувач вищої освіти продемонстрував знання програмного матеріалу, передбачене на рівні аналогічного відтворення, але припустив окремі несуттєві помилки
2	Практичне завдання виконано, проте здобувач вищої освіти не вміє грамотно інтерпретувати одержані результати
1	Практичне завдання виконано не у повному обсязі, зі значними помилками
0-0.99	Здобувач вищої освіти не зміг виконати практичне завдання

Семестровий контроль проводиться у формі семестрового заліку, та/або семестрового екзамену з освітньої компоненти в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою, і в терміни, встановлені навчальним планом.

Рейтинг здобувача вищої освіти розраховують наступним чином:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для заліку	для екзамену
90 – 100 (A)	зараховано	відмінно
82-89 (B)		добре
74-81 (C)		
64-73 (D)		
60-63 (E)	не зараховано з можливістю повторного складання	задовільно
35-59 (FX)		
0-34 (F)	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням освітньої компоненти	

Схема нарахування та розподіл балів

Поточне тестування та самостійна робота										Сума
Змістовий модуль										
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	ЗМ	100
9	9	9	9	9	9	9	9	9	19	

T1, T2 ... T9 – теми змістового модуля.

12. Форми поточного та підсумкового контролю успішності навчання

Контроль здобувачів при виконанні практичних (семінарських) завдань, вирішенні ситуаційних завдань, проміжний контроль з модуля.

Форма контролю - семестровий залік.

13. Методичне забезпечення

1. Навчальна програма освітньої компоненти.
2. Робоча програма освітньої компоненти.
3. Календарно-тематичні плани лекцій та практичних (семінарських) занять.
4. Конспект лекцій з освітньої компоненти.
5. Перелік тестових завдань з освітньої компоненти.
6. Пакет білетів для контролю змістового модуля.

14. Рекомендована література

Основна

1. Посилкіна, О. В. Інвестування : навч. посібник / О. В. Посилкіна, Н. М. Мусієнко ; авт.-уклад.: О. В. Козирева, А. Г. Хромих, 2015. - 332 с.
2. Посилкіна О. В. Фінанси підприємства та інвестування : методичні рекомендації до семінарських занять для здобувачів вищої освіти, які навчаються за економічними спеціальностями. Ч. II. Інвестування. / О. В. Посилкіна, О. І. Баєва. – Х. : НФаУ, 2020. – 20 с.
3. Посилкіна, О.В. Інвестування : метод. рек. до викон. практ. робіт для ден. та заоч. форм навчання спец. 6.030504 "Економіка підприємства" та 6.030507 "Маркетинг" / О. В. Посилкіна, А. Г. Хромих, Г. В. Кубасова ; НФаУ. - Х. : НФаУ, 2015. - 79 с.
4. 4. Посилкіна, О. В. Інвестування : метод. рек. для самост. роб. для студ. спец. 6.030504 «Економіка підприємства» та 6.030507 «Маркетинг» / О. В. Посилкіна, Я. М. Деренська. – Х. : Вид-во НФаУ. – 2015. – 53 с.

Допоміжна

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
2. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України, Кодекс від 02.12.2010 № 2755–VI. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 № 1560-XII. - Режим доступу: https://urst.com.ua/act/pro_investytsiinu_diialnist
4. Закон України Про режим іноземного інвестування. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2850-17>
5. Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні: Закон України від 17.12.2020 р. №1113 – IX. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-20#Text>
6. Інвестування : підручник / Л. О. Омелянович [та ін.]. – К. : Знання, 2012. – 279 с.
7. Менеджмент інвестиційної діяльності : підручник / М. П. Бутко [та ін.] ; за ред. Проф. М. П. Бутка ; Чернігівський нац. технол. Ун-т. – К. : Центр учб. л-ри, 2018. – 480 с.
8. [Майорова, Т. В.](#) Інвестиційна діяльність : підруч. для студ. ВНЗ / Т. В. Майорова ; Київський нац. екон. ун-т імені Вадима Гетьмана. – К. : Центр учб. л-ри, 2017. – 471 с.
9. [Сазонець, І. Л.](#) Інвестування : підруч. для ВНЗ / І. Л. Сазонець, В. А. Федорова, А. Ю. Гладченко. - Львів : Новий Світ-2000, 2014. - 389 с.
10. Скрипник Г.О. Інвестування. Посібник. 2-ге вид. доп. і перероб. Київ: ЦП «Компринт», 2018 – 350 с.

15. Інформаційні ресурси, у т.ч. в мережі Інтернет

1. Сайт кафедри управління та забезпечення якості НФаУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://quality.nuph.edu.ua/>
2. Студентська наукова бібліотека. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lib.nuph.edu.ua/>
3. Центр дистанційних технологій навчання НФаУ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.pharmel.kharkiv.edu>
4. Офіційний сайт бібліотеки ім. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/>
5. Офіційний сайт урядового порталу Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.kmu.gov.ua